

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.fjr@regeringskansliet.se

Yttrande av delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46 r LI2023/03401

Norrbottnens Kommuner är en intresseorganisation som företräder landets 14 nordligaste kommuner. Vi verkar för ett utökad kommunalt samarbete och ett hållbart samhällsbygge.

Norrbottnens Kommuner är inte utpekad som remissinstans för delbetänkandet men har tidigare uttalat att vilka förslagen än kommer ut av Renmarkskommitténs utredning kommer det att påverka norrbottningarnas levnadsvillkor och Norrbottens attraktionskraft. Utredningen berör statens mark ovan odlingsgränsen och främst länets fjällkommuner men det påverkar även hela länets befolkning och dess möjlighet att bedriva jakt, fiske och med det ett aktivt friluftsliv. Norrbottens Kommuner anser att det är viktigt att den slutgiltiga lösningen säkrar allmänhetens tillgång till jakt och fiske på statens mark.

Sammanfattning

Norrbottnens Kommuner anser att markanvändningsfrågan måste analyseras i ett större perspektiv och ta hänsyn till olika markanspråk, intressegrupper samt aktuell forskning.

Norrbottnens Kommuner är negativ till kommitténs förslag till upplåtelsemodell och förespråkar att Länsstyrelserna, som offentlig aktör, fortsätter att hantera jakt- och fiskeupplåtelsen.

Norrbottnens Kommuner ser positivt på förslag om en lokal förvaltningsmodell men anser samtidigt att en sådan lösning kräver ytterligare utredning och belysning innan en lagstiftning kan genomföras.

Norrbottnens Kommuner anser att aspekter från utredningen om rennäringslagstiftningen behöver inkluderas för att få en helhetsbild av hur olika lagar och regler påverkar varandra och markanvändningen i renbetesland.

Markanvändningsfrågan måste analyseras i ett större perspektiv

Mer kunskap och fakta om historisk markanvändning behöver tillföras utredningen för en mer fullständig bild och historiebeteckning. En central del i kommitténs argumentation är markanvändning och den satt i ett historiskt perspektiv där utredningen har undersökt om någon beaktansvärd konkurrerande markanvändning har förekommit i det utpekade statliga markerna över odlingsgränsen. Det historiska perspektivet går tillbaka till 1500-talet och principen bygger på Girjasdomen. Norrbottens Kommuner menar att en bredare konsekvensbeskrivning också behöver sätta markanvändningen i perspektiv av både nuläget och framtiden.

Kommunerna har med sitt planmonopol uppdrag att planera för markanvändningen och med det att ta hänsyn till olika anspråk och riksintressen. Det råder redan i dag utmaningar i planeringssystemet med att avväga motstridiga markanvändningsintressen varför förslaget om upplåtelseätt till samebyarna behöver belysas i en större kontext. Förslaget gäller främst i kommunerna med statlig mark ovan odlingsgränsen men kan också i en vidare tolkning, vilket utredningen antyder, även komma att påverka annan statligt ägd mark.

Det behövs betydligt vidare konsekvensanalyser för att undersöka hur olika förslag påverkar platsernas utveckling och olika grupper av människor, både socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt därtill kopplat till aktuell forskning. Detta inkluderar exempelvis företagare inom skogs- och besöksnäringen samt privatpersoner som ägnar sig åt jakt och fiske, oavsett om de tillhör en sameby, är samer utan egna renar, tillhör majoritetsbefolkningen eller tillhör någon annan grupp. Utredningen har valt att inte inkludera koncessions samebyarna i förslag vilket Norrbottens Kommuner anser även behöver inkluderas i en utökad konsekvensbeskrivning.

Synpunkter på utrednings förslag till upplåtelsemodell enligt bilaga 3

Renmarkskommitténs förslag beskriver en modell som benämns: *En rådighet över småviltsjakt och fiske hos samebyar med krav på en hänsynsfull utövning* och Norrbottens Kommuner anser att en sådan lösning behöver ytterligare utredning och belysning innan en lagstiftning kan genomföras. Det är viktigt att noggrant analysera hur en sådan modell skulle fungera demokratiskt i praktiken och hur den skulle kunna anpassas i förhållande till lokalsamhället och dess olika intressenters rättigheter. Det gäller även hur en lokal modell påverkar omgivande områden.

Kommittén anger i förslaget att det är ”nödvändigt att åstadkomma en balans där samebyarnas starka rättigheter respekteras, samtidigt som skälig hänsyn tas till de befogade intressen som finns hos andra; i detta fall intresset av att kunna utöva småviltsjakt och fiske på den statligt disponerade marken i fjällområdet”.

Norrbottnens Kommuner har svårt att utifrån förslaget bedöma konsekvenser i praxis utifrån hur modellen eventuellt innebär inskränkning i möjligheten att jaga och fiska för allmänheten och om den balans som eftersträvas faller ut i lokalsamhället. Redan i dag finns konfliktytor och en ny oprövad och otydlig modell riskerar att skapa mer konflikt och obalans. Norrbottens Kommuner ser därför att den modell som råder i dag med Länsstyrelserna som upplåter jakt och fiske på marker ovan odlingsgränsen fortsättningsvis bör gälla, åtminstone tills vidare samråd och konsekvensutredning genomförts och är negativ till kommitténs förslag till upplåtelsemodell. Upplåtelsen av jakt och fiske på statens mark förutsätter ett tydligt, rättssäkert och demokratiskt system för att undvika och minimera konflikter.

Norrbottnens Kommuner förespråkar också rådande modell med att Länsstyrelsen upplåter Jakt och fiske ovan odlingsgränsens ur perspektivet för ett sammanhållet vilt och fiskevårdsförvaltande system. Länsstyrelsen är en offentlig part som kan säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskstammar och vilt. Länsstyrelsen besitter också personal med omfattande kunskap inom viltförvaltning och är väl rustad för att göra avvägningar mellan olika intressen, samtidigt som de ser till att rennäringen i minsta möjliga mån störs av jakt och fiske.

Kommittén föreslår att länsstyrelserna ges möjlighet att delegera ansvar för upplåtelsen av jakt- och fiskerättigheter till föreningar med stark lokal förankring.

Dessa föreningar skulle bestå av lokala intressenter inom jakt och fiske, samebyar och det lokala näringslivet, som tillsammans skulle utforma ett system för upplåtelse av jakt- och fiskerättigheter som upplevs som rättvist. Norrbottens Kommuner ser positivt på detta förslag men anser samtidigt att en sådan lösning behöver ytterligare utredning och belysning innan en lagstiftning kan genomföras.

Det är viktigt att noggrant analysera hur en sådan modell skulle fungera i praktiken och hur den skulle påverka olika intressenters rättigheter och intressen. Norrbottens Kommuner förespråkar en mer ingående undersökning och diskussion innan beslut fattas.

Synpunkter på den fortsatta processen

Direktiven till Renmarkskommittén är från början väldigt begränsade och bygger på ett juridiskt antagande (Girjasdomen) som har ett begränsat perspektiv och av den anledningen behöver perspektiven breddas för att kunna bedöma en ny modell för upplåtelse och dess konsekvenser.

Översynen av rennäringslagen och den föreslagna upplåtelsen av jakt och fiske på statens mark ovan odlingsgränsen behöver få en sammanhållen hänsyn till både rennäringen, lokalbefolkningen olika näringars intressen.

Att inkludera aspekter från utredningen om rennäringslagstiftningen är viktigt för att få en helhetsbild av hur olika lagar och regler påverkar varandra och markanvändningen i renbetesland. Genom att noga överväga och utvärdera alla aspekter av rennäringslagstiftningen kan man säkerställa att de föreslagna förändringarna är väl genomtänkta och tar hänsyn till alla berörda parter och deras intressen. Detta är avgörande för att uppnå en långsiktigt hållbar lösning som främjar både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i rennäringen och markanvändningen i renbetesland.

Claes Nordmark
ordförande Norrbottens Kommuner